

Kā pilsētas dārziņu padarīt par savējo?

Izaicinājums

Neviena cita vieta pilsētas ainavā tā nedod cilvēkiem iespēju to personalizēt kā pilsētas dārziņi. Pilsētas dārzi ir vieta ne tikai dārzeņu un ziedu audzēšanai, tajos veidojas attiecības un tie ļauj cilvēkiem radoši izpausties, personalizējot atsevišķos dārziņus vai dārzkopības teritorijas. Dažiem cilvēkiem abi procesi padodas viegli, savukārt citiem nozīmē lielu izaicinājumu.

Izaicinājums dārzkopjiem: daudzi savus dārza piedzīvojumus uzsāk ar patiesu interesi un iznomā no pilsētas vai dārzkopju biedrības atsevišķu dārziņu, tomēr nereti šo entuziasmu uzturēt izrādās grūti. Šāda situācija var novest pie intereses zuduma vai dārziņa atstāšanas novārtā.

Izaicinājums dārzkopju biedrībām: ir jāatrod radoši un efektīvi veidi, kā iesaistīt dārzkopjus kopīgajās aktivitātēs, lai viņi justos kā daļa no dārzkopju kopienas, tomēr vienlaikus jārespektē katra atsevišķā dārzkopja individualitāte un identitāte.

Šajā uzziņu lapā tiks risināti minētie izaicinājumi, atbildot uz jautājumiem:

- Kā padarīt dārziņu par *savējo vietu*?
- Kā dārzā attīstīt *paša identitāti*?
- Kā dārziņu teritorija var kļūt par vietu, kur dārzkopji attīsta savu piederības un pieķeršanās sajūtu?

2. attēls – Atsevišķā dārziņa personalizēšana Vīvera laukuma Ģimenes un kopienas dārzā, Dublinā. Foto: Mērija Bensone

3. attēls – Padarot dārziņu par savējo Mūra Grīna dārzos, Birmingemā. Foto: Sjūzena Nori

Informācija dārzkopjiem

- Attīsti dārziņos pats savu personību.
- Izveido dārzu par savu vietu – “mājas ārpus mājām” vai vietu atelpai no pilsētas burzmas.
- Piešķir dārzam nozīmi.
- Vizualizē savu dārzu – iedomājies, kādu to vēlies redzēt un kādu ārējo izskatu tam piešķirt. Ārējais izskats var būt atkarīgs no iecerēm, kā arī sociālajiem un kultūras faktoriem.
- Esi radošs.
- Atrodi veidus, kā uzaicināt un iesaistīt ģimeni un draugus.
- Veicini attiecības ar citiem dārzkopjiem.

“Es domāju, ka viena no lietām, ko Edible Eastside (tulkojumā - Ēdamā austrumpuse jeb Ēdamā Īstsaids) liek sajukt, ir vieta... vieta pašam... tā nav perfekta, bet tā izskatās jauki un tajā ir vieta tev pašam kā indivīdam... tas ir tas, ko es visu laiku dzirdu no cilvēkiem.” (dārziņa īrnieks Edible Eastside projektā).

“Tā ir mana vieta, vieta, kur atpūsties un audzēt manus dārzeņus... manus ziedus. Tas ir mans mazais paradīzes stūrītis.” (dārziņa īrnieks Varšavā)

“...uz šejieni atnākot, man patīk atcerēties laiku, kad Brazīlijas dabas rezervātos veicu izpēti darbus, tādēļ mans dārziņš izskatītās līdzīgāks dabas rezervātam, nevis lauku saimniecībai.” (dārziņa īrnieks Valsalas ielas ģimenes dārziņos)

Tev vajadzētu:

Domāt par savu dārziņu kā par “mājām” un iekārtot to pēc savas gaumes:

- Iedod dārziņam vārdu.
- Izrotāšanai izvēlies savas mīļākās krāsas.
- Audzē augus un garšvielas, ko pašam patīk lietot un kam ir kāda personiska nozīme.
- Dārzā izveido ornamentus, kādas savas personīgās lietas vai simbolus, tas palīdzēs tev sajukt piederību dārzam.
- Novieto dārzā krēslu, lai baudītu sava darba augļus.
- Līdzīgi, kā mājai ir vairākas istabas, arī dārzu var sadalīt daļās, tās var veidot atšķirīgas.

Atceries:

- Tavam dārzam jābūt ar iespējām to izmainīt.
- Nemet plinti krūmos: dārzkopība un individuāla rakstura piešķiršana paņem laiku un enerģiju, bet tas ir tā vērts, lai pēc tam baudītu sava darba augļus.
- Parādi savu dārzu un ražu citiem dārzkopjiem ap savu dārziņu.
- Ja tev ir kaut kāda pieredze, dalies ar sēklām un zināšanām.
- Izmanto kopīgo telpu, lai iepazītos un parunātos ar citiem dārzkopjiem.

Uzzini vairāk

Piemērs

Valsalas ielas ģimenes

dārziņi ir tipisks britu ģimenes dārziņu piemērs. Dārziņu teritorija ir liela un brīnišķīgi ierakstās Ziemeļu Birmingemas ainavā. Dārziņu īrnieki ir no dažādām tautībām, etniskajām grupām un kultūrām. Viņi audzē ne tikai tradicionālās kultūras, bet arī augus no visas pasaules, piemēram, ķirbji un “kalalū” (angliski – *callaloo*) ir ļoti populāri dārzkopjiem no Karību salām, itāļiem patīk audzēt artišokus un “kukuzas” (Sicīlijas čūskas), dārzkopji no Bangladešas ir meistari kāpelējošā pudeļķirbja audzēšanā uz bambusa rāmja. Katrs atsevišķais dārziņš ir ierīkots un izrotāts atšķirīgi, tas atspoguļo saimnieka personību un piederību kādai no kultūrām. Te ir arī plašs paviljons ar virtuvi dārzkopju vajadzībām un pietiekami daudz krēslu un solu gan iekšpusē, gan ārpusē, lai veicinātu dārzkopju mijiedarbību. Valde organizē gadskārtējos konkursus, augu izsoli labdarībai, ražas ziedojumus zupas virtuvēm, vasaras pasākumus utt. Dārziņiem ir mājaslapa ar aktuālo informāciju: <http://growit.btck.co.uk>.

4. attēls – Vasaras dārza svētki, Karalienes Bonas kopienas dārzs, Jazdova, Varšava. Foto: Beāta J. Gavriševska

5. attēls – Ziņojumu dēlis informēšanai. *Edible Eastside*, Birmingema. Foto: Sjūzena Nori

Informatīvais materiāls politikas veidotājiem

- Veiciniet dārzkopju socializāciju.
- Veidojiet vietas, kur iesaistīt dārzkopjus kopīgās aktivitātēs.
- Cieniet cilvēku kultūras atšķirības.
- Organizējiet sociālos pasākumus, lai palīdzētu cilvēkiem satikties un mijiedarboties savā starpā.
- Atrodiet veidus, kā iesaistīt cilvēkus, piemēram, apmeklētājiem un citiem dārzkopjiem parādiet īpašus dārza elementus, neparastus kokus un augus, pielieciet informācijas un vārdu zīmītes.
- Cilvēkiem ir katram sava vieta dārzā, atbalstiet šīs personīgās telpas radīšanas izpausmes.

- Nodrošināt kopējo istabu vai pajumti, kas dod iespēju dārzkopju mijiedarbībai.
- Dārzkopju informēšanai par notikumiem, dārzu padomiem un citām ziņām lietojiet sociālos medijus, bet atcerieties, ka ne visiem šie sociālie mediji ir pieejami, tādēļ neaizmirstiet veco labo ziņojumu dēli.
- Kopīga sienas apgleznošana dos iespēju cilvēkiem radoši izpausties jautrā un kopīgā veidā.
- Nodrošiniet vietu ēdiena gatavošanai.
- Lūdziet dārzkopjiem uzņemt viņu dārzu, produktu, mīļāko dārza vietu fotogrāfijas. Tās var izvietot kopīgajā istabā vai sociālajos medijos.

Uzzini vairāk

Noderīga lasāmviela

Bell, S., Fox-Kämper, R., Keshavarz, N., Benson, M., Caputo, S., Noori S., Voigt, A., 2016. Urban Allotment Gardens in Europe. New York: Routledge

Noori, S. and Benson, M. 2016. Urban allotment Garden: A case for Place-making. In S. Bell, et al. Urban Allotment Gardens in Europe. New York: Routledge

Crouch, D. 2001. The Art of Allotments: Culture and Cultivation. London: Five Leaves Publications.

Lucy Chamberlain, The art of allotments. The Guardian, 26th August 2009. <http://www.theguardian.com/lifeandstyle/gardening-blog/2009/aug/26/gardens>

Cresswell, T. 2004. Place: a short introduction. Oxford: Blackwell.

The Dublin Guide to Community Gardening, 2013. <http://dublincommunitygrowers.ie/wp-content/uploads/2011/03/FINAL-City-Guide-to-Community-Gardening.pdf>

6. attēls – “Man patīk audzēt grupās... un es kombinēju... neparastas lietas... tā izskatās labāk, dabīgāk... kā mežā vai dabiskā plavā.” (dārziņa īrniece Valsalas ielas ģimenes dārziņos) Foto: Sjūzena Nori (uzņemta ar atļauju publiskai lietošanai)

7. attēls – Kopīgas vietas nodrošināšana sabiedriskiem pasākumiem un kopīgām darbībām Valsalas ielas ģimenes dārziņos. Foto: Beāta J. Gavriševska

AUTORI

Mary Benson¹, National University of Ireland, Īrija
Beata J. Gawryszewska, Warsaw University of Life Sciences, Polija
Susan Noori, Birmingham City University, Lielbritānija
¹autors saziņai: mary.benson@nuim.ie

TULKOJUMS UN NOFORMĒJUMS LATVIEŠU VALODĀ

Kristīne Āboliņa², Latvijas Universitāte
Alisa Koroļova, Rīgas Tehniskā Universitāte
Madara Lece, Latvijas Universitāte
²autors saziņai: kristine.abolina@lu.lv

UZZIŅU LAPA | 1. IZDEVUMS | LATVIEŠU VALODĀ | PUBLICĒTS TIEŠSAISTĒ 2016. GADA 1. DECEMBRĪ

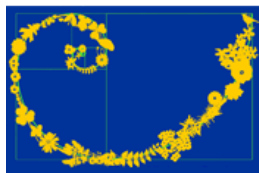

COST (European Cooperation in Science and Technology) ir starptautiskās sadarbības atbalsta programma, kas izveidota, lai Eiropas līmenī atbalstītu zinātnieku un pētnieku sadarbību dažādās zinātnes un tehnoloģijas attīstības jomās. Programmas mērķis ir atbalstīt galvenokārt pirms-konkurences pētniecību, kā arī pētījumus, kas risina aktuālas sabiedrības problēmas.

www.cost.eu

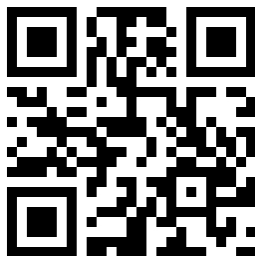
COST programmu finansē Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas atbalsta programma "Apvārsnis 2020"

Pateicība

Šī uzzīņu lapa balstās uz COST akcijas TU1201 projekta "Ģimenes dārziņi Eiropas pilsētās" izstrādātajiem materiāliem.

www.urbanallotments.eu

Pievienojies pilsētas dārziem Eiropā

<https://www.facebook.com/groups/825421310826607/>